

Mahalleden Kente Yayılan Bir Dayanıklılık Modeli

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin İklim Değişikliği ve Temiz Enerji Yolculuğu

İzmir Büyükşehir Belediyesi, SECAP 2025–2050 ile kent çapında sera gazı azaltım hedefleri belirlerken, Toplumlar İçin İklim Dayanıklılığı Projesi'yle mahalle ölçeğinde somut, topluluğun kendisi tarafından inşa edilen bir dayanıklılık modeli geliştiriyor.

%80 azaltım

2030 HEDEFİ (2018 TABAN YILINA GÖRE); 2050'DE İKLİM NÖTRLÜĞÜ

69 eylem

SECAP 2025–2050 EYLEM VERİTABANI: 33 AZALTIM, 30 ADAPTASYON, 3 ENERJİ YOKSULLUĞU, 3 YŞEP ORTAK

9 ülke, 1 şehir

TÜRKİYE'DEN SEÇİLEN TEK ŞEHİR İZMİR — 1.008.500 EURO BÜTÇELİ PROJE

SECAP 2025–2050

CoM Europe imzacısı

Toplumlar İçin İklim Dayanıklılığı Projesi

Mahalle Komiteleri

BAĞLAM

Ege Kıyısında Büyüyen Bir Kent, Artan İklim Riskleri

İzmir, Türkiye'nin Ege kıyısındaki en büyük kenti ve ülkenin üçüncü büyük şehri olarak Akdeniz iklim kuşağında yer alıyor; sel ve taşkınlar, aşırı sıcak hava dalgaları ve orman yangını riskleriyle artan ölçüde karşı karşıya kalıyor.

İklim Değişikliği ve Temiz Enerji Şube Müdürlüğü çatısı altında İzmir Büyükşehir Belediyesi, Avrupa Başkanlar Sözleşmesi'nin (Covenant of Mayors Europe – CoM Europe) imzacısı olarak SECAP 2025–2050 ile 2018 taban yılına göre 2030'a kadar **%80 sera gazı azaltımı** ve 2050'de **iklim nötrlüğü** hedefliyor.

Beş öncelik alanı, somut örneklerle

Sürdürülebilir ulaşım: 29 km Karabağlar–Gaziemir Metro Hattı; ESHOT belediye otobüs filosunun elektrikli araçlarla kademeli yenilenmesi. Enerji verimliliği: belediyeye ait tüm sokak aydınlatmasının LED'e dönüştürülmesi. Yenilenebilir enerji: belediye binaları, yol kenarı alanları ve otobüs duraklarında güneş enerjisi sistemlerinin yaygınlaştırılması. Su ve atıksu altyapısı: İZSU işbirliğiyle iklim dayanıklılığının güçlendirilmesi. Mahalle ölçeğinde dayanıklılık: sel, sıcak hava dalgası ve gıda güvenliği risklerine karşı toplum temelli çözümler.

Üç ölçekli bir iklim yönetişi: kent → ilçe → mahalle

Kent

SECAP: KENT ÇAPINDA SERA GAZI
AZALTIM VE ADAPTASYON
HEDEFLERİ

İlçe

RİSK DEĞERLENDİRMELERİYLE
YEREL ÖNCELİKLER

Mahalle

TOPLUM TEMELLİ DAYANIKLILIK
PROGRAMLARI (TİİD PROJESİ)

Bu üç ölçeğin birbirini güçlendirmesi, İzmir'in iklim yönetimindeki ayırt edici yönü olarak tanımlanıyor.

KANIT

SECAP 2025–2050: Sayılarla 69 Eylem

2016'da hazırlanan SEAP, 2020 hedefiyle %20 azaltım öngörüyordu. 16 Aralık 2020 tarihli Meclis kararıyla kabul edilen SECAP, 2030'a kadar %40 azaltım hedefi koydu. 12 Ocak 2026 tarihli Meclis kararıyla güncellenen SECAP 2025–2050 ise hedefi 2030'da %80 azaltıma, 2050'de iklim nötrlüğüne yükseltti.

SECAP eylem veritabanı: 69 eylem

33

AZALTIM EYLEMİ

30

ADAPTASYON EYLEMİ

3

ENERJİ YOKSULLUĞU EYLEMİ

3

YŞEP (EBRD YEŞİL ŞEHİR EYLEM PLANI) ORTAK EYLEM

12 Su **11** Binalar **9** Enerji **8** Atık **6** Ulaşım **5** Tarım ve Ormancılık **5** Arazi Kullanımı
4 Çevre ve Biyoçeşitlilik **3** Sağlık **2** Sivil Savunma / Acil Durum **1** Turizm

Öne çıkan azaltım eylemleri

T1.7 — Sürdürülebilir kentsel hareketlilik (raylı sistem, otobüs, deniz ulaşımı ve mikro-hareketlilik entegrasyonu): SECAP'ın en yüksek azaltım hedefine sahip ulaşım eylemi, yıllık ~1,22 milyon tCO₂e; somut çıktısı Karabağlar–Gaziemir Metro Hattı.

T1.5 — ESHOT otobüs filosunun kademeli elektrifikasyonu: yıllık ~175.000 tCO₂e.

ES1.7 — Belediyeye ait tüm aydınlatmanın LED'e dönüştürülmesi: yıllık ~122.000 tCO₂e.

ES1.5 — Belediye binaları, yol kenarı alanları ve otobüs duraklarında güneş enerjisi yaygınlaştırması.

BAŞARI HİKÂYESİ

Mahalleden İnşa Edilen Bir Dayanıklılık Modeli: TİİD

Z Zurich Foundation tarafından finanse edilen, ICLEI tarafından uygulanan ve İzmir Büyükşehir Belediyesi ortaklığında yürütülen **Topluluklar İçin İklim Dayanıklılığı Projesi (TİİD)**, küresel Kentsel İklim Dayanıklılığı Programı'nın (UCRP) Türkiye bileşenidir. 1 Ocak 2023'te 9 ülkede eşzamanlı olarak, her ülkeden yalnızca bir şehirle başlatıldı — Türkiye'den seçilen tek şehir İzmir oldu. Toplam proje bütçesi **1.008.500 Euro**; sonuçların güçlendirilmesi için proje **2026 yılı sonuna kadar uzatıldı**.

Proje, Konak ilçesinde iki pilot mahalle grubunda uygulanıyor: sel/taşkın riskine odaklanan Agora çevresindeki **Pazaryeri** mahalle grubu (Pazaryeri, Yeni, Süvari, Ali Reis, Kubilay) ve sıcak hava dalgası riskine odaklanan Kadifekale çevresindeki **İmariye** mahalle grubu (İmariye, Aziziye, 1. Kadriye, Hasan Özdemir). Dayanıklılık, Zurich İklim Dayanıklılığı İttifakı tarafından geliştirilen Topluluklar için İklim Dayanıklılığı Ölçümü (CRMC) çerçevesiyle beş sermaye türünde (insan, sosyal, fiziksel, doğal, finansal) ölçülüyor.

Ortaklar: **İzmir Büyükşehir Belediyesi, ICLEI, Z Zurich Foundation, Zurich Sigorta Grubu Türkiye**

Alt ortaklar: **İZ-AFED, Social Climate Association**

Mahalleden gelen, aşağıdan yukarıya bir tasarım süreci

1) CRMC aracı ve hane halkı anketleriyle elde edilen teknik skorlar, bir değerlendirme çalıştayında sakinlerin yaşam deneyimiyle karşılaştırılarak ortak bir temel oluşturuldu. 2) 3 gün süren saha bilgi standları ve okul ziyaretleri, "çözüm kartları" aracılığıyla sakinlerden doğrudan 100'den fazla somut öneri topladı. 3) Belediye ekipleri, STK'lar ve mahalle temsilcilerinin katıldığı bir ortak tasarım çalıştayında öneriler bütçe ve uygulanabilirliğe göre önceliklendirilerek somut eylem planlarına dönüştürüldü. Bu süreç, muhtarlarla iletişime geçilerek oluşturulan ve sakinler arasından (gençlik grubu, kadın grubu, göçmen katılımı) üye seçilen kalıcı **Mahalle Komiteleri**'nin kurulmasıyla sonuçlandı.

Saha bilgi standları ve okul ziyaretleri kapsamında bir okul bahçesinde toprakla çalışan öğrenciler.

SAHADAN

Pazaryeri'nde Sel, İmariye'de Sıcak Hava Dayanıklılığı

Pazaryeri: Sel Dayanıklılığı

Üç katmanlı bir müdahale: sosyal katman (yerel koordinasyon için Mahalle Komiteleri), teknik katman (su akışı ve risk altındaki yapıların mikro ölçekli risk değerlendirmesi) ve fiziksel katman (kritik varlıkları ve kırılgan konutları koruyan, suyu yönlendiren modüler sel bariyerleri) — sel ve aşırı hava koşulları farkındalık eğitimleriyle destekleniyor.

Pazaryeri'nde mahalle sakinleriyle birlikte kurulan modüler sel bariyerleri.

İmariye: Sıcak Hava Dayanıklılığı

Üç yönlü bir plan: altyapı (mevcut mahalle bostanının yağmur suyu hasatı yapan iklim-dayanıklı bir fide üretim serasına dönüştürülmesi, kadın ve çocuklar tarafından yürütülen kentsel bahçelere tohum/fide sağlanması), toplum eylemi (geri dönüştürülmüş kumaşlarla gölgelik yapım atelyeleri) ve eğitim (belediyenin iklim müfredatıyla ailelerin sıcak hava riskini yönetmesini öğretmesi).

Sol: Kadın Çalışmaları Müdürlüğü işbirliğiyle kurulan, yağmur suyu hasatı yapan fide serası. Sağ: geri dönüştürülmüş kumaşlarla düzenlenen gölgelik yapım atelyesi.

SONRAKİ ADIMLAR

Mahalleden Kente: Dayanıklılığı Kalıcı Hale Getirmek

Ağustos 2026'da tamamlanan Etki Ölçümü Çalışması (T1 Study), her iki pilot mahalle grubundaki ilk uygulama döngüsünün ardından beş temel öneri ortaya koydu:

- 1 Mahalle ölçeğindeki tekil dayanıklılık skorundan, çok boyutlu bir kırılma ve önceliklendirme mekanizmasına geçiş.
- 2 CRMC bulgularının belediye yönetimiyle resmi bir bağlantı mekanizmasıyla ilişkilendirilmesi.
- 3 Bir Dayanıklılık Yatırım Önceliklendirme Çerçevesi oluşturulması.
- 4 Adaptasyon faydalarını ölçen, kanıta dayalı bir izleme mekanizması geliştirilmesi.
- 5 Pazaryeri ve İdariye'deki başarılı pilot müdahalelerin diğer kırılma mahallelere ölçeklendirilmesi.

2026 yılı sonuna kadar uzatılan dönemde; toplum ve belediye kapasitesinin güçlendirilmesi, ortaklık ekosisteminin genişletilmesi, Operasyon Kılavuzu'nun doğrulanması ve diğer şehirlerle deneyim paylaşımı önceliklendirilecek. Nihai hedef, mahalleden doğan bu modeli İzmir'in kent ölçeğindeki iklim politikasına kalıcı olarak entegre etmek — mahalleden kente ölçeklenen bir dayanıklılık yaklaşımı.

Toplumlar İçin İklim Dayanıklılığı Projesi'nin yolculuğu

Oca 2023

PROJE 9 ÜLKEDE EŞZAMANLI BAŞLADI, İZMİR TÜRKİYE'DEN TEK ŞEHİR

2023–2025

ORTAK TASARIM SÜRECİ VE PAZARYERİ/İMARİYE PİLOT UYGULAMALARI

Ağu 2026

ETKİ ÖLÇÜMÜ ÇALIŞMASI (T1 STUDY) TAMAMLANDI

Ara 2026

UZATILMIŞ DÖNEMİN SONU; 1.008.500 EURO TOPLAM BÜTÇE

DAHA GENİŞ BİR AĞIN PARÇASI

İzmir'in İklim Çalışmaları Avrupa Sahnesinde

23 Mayıs 2025'te, Türkiye'nin uzman iklim öncüleri İtalya'nın Ispra kentindeki Avrupa Komisyonu Ortak Araştırma Merkezi'nde (JRC) düzenlenen teknik bir çalıştayda bir araya geldi. Çalıştayda belediyelere iklim değişikliğiyle mücadele için araçlar ve bilgiler sunuldu, veriye dayalı stratejilerle yerel dayanıklılık güçlendirildi, enerji yoksulluğu kapsayıcı planlamayla ele alındı ve yerel iklim eylemleri AB çerçeveleriyle uyumlu hale getirildi. İzmir Büyükşehir Belediyesi'ni (İklim Değişikliği ve Temiz Enerji Müdürlüğü) bu ekipte Dr. Çağlar Tükel temsil etti.

Avrupa Komisyonu Ortak Araştırma Merkezi'nde (JRC Ispra), 23 Mayıs 2025'te düzenlenen teknik çalıştayda İzmir Büyükşehir Belediyesi'ni temsil eden Dr. Çağlar Tükel'in de yer aldığı Türkiye heyeti.

“

Toplumlar İçin İklim Dayanıklılığı Projesi bize şunu gösterdi: iklim dayanıklılığı yukarıdan aşağıya dayatılan bir çözüm değil, doğrudan mahalleden, topluluğun kendisinden inşa edilen bir süreçtir. Bu süreç, her ortağın kendine özgü bir güç kattığı gerçek bir ortak çalışmayla mümkün oldu; biz mahalle sakinleri için değil, onlarla birlikte çalıştık ve onları çözümün yararlanıcısı değil, doğrudan parçası haline getirdik. En kırılgan topluluklarımızın bizzat değişimin öncüsü olmasını sağladığımızda, aralarındaki dayanışma güçlendi ve mahallelerimiz gerçek anlamda daha dirençli hale geldi. Deneyimimiz gösteriyor ki, doğru ortaklarla, gerçek bir dayanışma ve ortak çalışma anlayışıyla bir araya geldiğinizde yalnızca bir şehri korumuyorsunuz; o şehrin insanlarını güçlendiriyorsunuz.

Dr. Çağlar Tükel

İzmir Büyükşehir Belediyesi, İklim Değişikliği ve Temiz Enerji Şube Müdürlüğü